Vereniging Verontruste Burgers van Voorne

Aan

Rockanje, 19 juni 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
p/a DCMR Milieudienst Rijnmond
Postbus 843
3100 AV Schiedam

Per e-mail: info@dcmr.nl

Betreft: zienswijze op de ontwerpbeschikking voor Zeevonk Electrolyser C.V.
DCMR-zaaknummer: 2855977
Verzoeknummer: 2024100100470

Geacht college,

De Vereniging Verontruste Burgers van Voorne heeft statutair tot doel de natuurgebieden op en nabij Voorne en de kwaliteit van de woon- en leefomgeving van bewoners te beschermen. Vanuit die doelstelling dient de VVBV deze aanvullende en herziene zienswijze in op de ontwerpbeschikking voor Zeevonk Electrolyser C.V.

De VVBV is niet tegen elektrolyse als techniek. Een elektrolyser kan onder voorwaarden bijdragen aan de productie van groene waterstof en aan de inpassing van windenergie op zee. Het bezwaar van de VVBV richt zich ook niet tegen innovatie, energietransitie of havenontwikkeling als zodanig. Het bezwaar is dat Zeevonk wordt beoordeeld als afzonderlijk project, terwijl het in werkelijkheid een vroeg en richtinggevend besluit vormt binnen een veel grotere gebiedsontwikkeling.

Zeevonk raakt niet alleen aan één inrichting op één kavel. Het project raakt aan wind op zee, aanlanding van elektriciteit, hoogspanningsnetten, netcongestie, stroommarkt, waterstofleidingen, industriële afname, opslag, ammoniakimport, mogelijke ammoniakkrakers, publieke subsidies, restwarmte, zuurstofstromen, veiligheidsruimte, ruimtegebruik en de toekomstige ordening van de Maasvlakte. Daarmee is Zeevonk geen losse vergunningaanvraag, maar een concrete toets op de vraag of de Rotterdamse haven haar energietransitie project voor project laat ontstaan, of vooraf bestuurlijk organiseert binnen één gebiedsstrategie.

De VVBV plaatst deze zienswijze daarom nadrukkelijk in het kader van NOVEX Rotterdamse haven. NOVEX is juist bedoeld om de samenhang te organiseren tussen havenontwikkeling, ruimtegebrek, energietransitie, veiligheid, leefomgeving, natuur, woningbouw, infrastructuur en economische waarde. Wanneer een project als Zeevonk van circa 1.000 MW wordt vergund zonder vooraf vastgestelde gebiedsmaatlat, zonder integrale systeemtoets en zonder juridisch afdwingbare fasering, ontstaat precies het probleem waarvoor NOVEX is ingesteld: deelbesluiten gaan de toekomst bepalen voordat het geheel bestuurlijk is gekozen.

De centrale vraag is daarom niet alleen of Zeevonk technisch kan worden vergund. De centrale vraag is:

is NOVEX bestuurlijk volwassen genoeg ingericht om Zeevonk te beoordelen als onderdeel van één robuuste, veilige, betaalbare en corrigeerbare gebiedsstrategie voor de Rotterdamse haven?

Zolang die vraag niet openbaar en controleerbaar is beantwoord, acht de VVBV een onvoorwaardelijke vergunning voor de volledige eindcapaciteit van Zeevonk prematuur.

1. Zeevonk loopt vooruit op de gebiedsstrategie

Zeevonk wordt gepresenteerd als onderdeel van de energietransitie. Dat is op zichzelf begrijpelijk. Maar juist daardoor is het project ruimtelijk en bestuurlijk niet neutraal. Wie een elektrolyser van deze omvang toestaat, reserveert feitelijk systeemruimte: elektrische aansluitcapaciteit, waterstofinfrastructuur, fysieke ruimte, veiligheidsruimte, publieke aandacht, mogelijke subsidie, bestuurlijke prioriteit en toekomstige uitbreidingsruimte.

Daarmee krijgt Zeevonk een ordenende werking. Het project kan mede bepalen welke activiteiten op de Maasvlakte voorrang krijgen, welke ketens worden versterkt, welke investeringen vervolgens logisch lijken en welke alternatieven later moeilijker worden. Wanneer windparken, elektrolysers, waterstofleidingen, opslag, industriële afname en mogelijk ammoniakroutes eenmaal op elkaar zijn afgestemd, ontstaat bestuurlijke en financiële lock-in. Dan wordt bijsturen moeilijk, ook wanneer later blijkt dat de waterstofvraag achterblijft, ammoniakimport goedkoper is, netkosten oplopen, industriële afname onzeker is of de maatschappelijke baten lager zijn dan verondersteld.

Een volwassen NOVEX-aanpak vraagt daarom dat niet het eerste project de gebiedsstrategie bepaalt, maar dat de gebiedsstrategie vooraf bepaalt onder welke voorwaarden projecten worden toegelaten. Zeevonk moet niet alleen worden getoetst aan milieuregels voor één inrichting, maar aan de vraag of deze functie past binnen de gewenste haven van 2040 en 2050.

Het mag niet zo zijn dat net als met de kerncentrales men pas jaren later ontdekt dat aan belangrijke voorwaarden niet kan worden voldaan.

2. De feitelijke bedrijfsvoering blijft het hoofdbezwaar

De bestaande aanvraag maakt onvoldoende controleerbaar hoe Zeevonk werkelijk zal worden bedreven. Het maximale elektrisch inputvermogen en de maximale waterstofproductie beschrijven nog geen bedrijfsmodel. Beslissend is wanneer de installatie opschakelt, terugregelt of stopt; hoeveel stroom rechtstreeks uit het gekoppelde windpark wordt benut; hoeveel reststroom op het openbare net komt; of Zeevonk bij weinig wind ook stroom uit het openbare net betrekt; en hoe de installatie reageert wanneer waterstofafzet, leidingcapaciteit, opslag of netcapaciteit hun grens bereiken.

Er bestaan wezenlijk verschillende bedrijfsstrategieën. Zeevonk kan vooral echte overschotten benutten. De installatie kan gedeeltelijk windvolgend draaien. Zij kan de beter benutbare onderlaag uit het windprofiel afnemen. Zij kan vanwege kapitaallasten, subsidievoorwaarden of afnamecontracten juist streven naar veel bedrijfsuren. Ook kan de productie van Zeevonk of het gekoppelde windpark worden begrensd wanneer het elektriciteitsnet, het waterstofnet of de afzetmarkt tekortschiet.

Deze strategieën hebben verschillende maatschappelijke gevolgen. Zij werken anders uit voor CO_2-besparing, netcongestie, stroomprijzen, systeemdiensten, publieke kosten, waterstofproductie, reststroom en ruimtelijke ontwikkeling. Een jaargemiddelde of technisch maximum is daarom onvoldoende. Nodig is een uur-chronologische analyse waarin windproductie, afname door Zeevonk, reststroom naar het net, eventuele netafname, afregeling, waterstofproductie, leidingcapaciteit en afzetprofiel gezamenlijk worden doorgerekend.

3. Zeevonk raakt aan schaarse systeemruimte

NOVEX gaat niet alleen over fysieke hectares. Het gaat ook over systeemruimte. In de Rotterdamse haven zijn niet alleen kavels schaars, maar ook netcapaciteit, milieuruimte, veiligheidsruimte, stikstofruimte, bestuurlijke aandacht, investeringsruimte, publieke middelen en maatschappelijk draagvlak.

Zeevonk vraagt toegang tot meerdere vormen van schaarse systeemruimte tegelijk. Een elektrolyser van deze omvang kan een nuttige systeemfunctie hebben wanneer hij vooral echte overschotten benut en bijdraagt aan flexibiliteit. Maar hij kan ook systeemruimte opsouperen wanneer hij veel uren wil draaien, reststroom op ongunstige momenten naar het net duwt, publieke kosten veroorzaakt, of andere toekomstige keuzes vastlegt zonder dat de gebiedsstrategie daarover heeft besloten.

De beschikbare systeemruimte kan niet worden vastgesteld zonder de bestaande elektriciteitsproductie op de Maasvlakte in de analyse te betrekken. Op dit moment staat daar ongeveer 1.800 MW aan modern kolengestookt vermogen. Daarnaast wordt via de Maasvlakte reeds windenergie van zee aangesloten en zijn verdere aanlandingen voorzien.

Mogelijk wordt bij de toekomstige inrichting van het net verondersteld dat de kolencentrales na 2030 sluiten en dat hun transportcapaciteit daardoor beschikbaar komt voor windenergie op zee en nieuwe elektriciteitsvraag. Die veronderstelling is echter niet vanzelfsprekend. De Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie verbiedt het gebruik van kolen, maar betekent niet noodzakelijk dat de productie-installaties en hun netaansluitingen verdwijnen. De centrales kunnen technisch mogelijk geheel of gedeeltelijk worden aangepast voor andere gasvormige of hernieuwbare brandstoffen en vervolgens worden ingezet als piekvermogen, reservevermogen of leverancier van systeemdiensten.

Of deze aanpassing uiteindelijk plaatsvindt, staat niet vast. Maar juist daarom mag ook niet zonder onderzoek worden aangenomen dat circa 1.800 MW aan productiecapaciteit en bijbehorende transportcapaciteit na 2030 structureel vrijkomt. Voor de eigenaren vertegenwoordigen de locaties, turbines, generatoren, koelvoorzieningen, vergunningen en zware netaansluitingen een strategische optie die zij niet zonder meer zullen prijsgeven.

Dit leidt tot een fundamentele NOVEX-vraag. De haven en het elektriciteitssysteem hebben naast windenergie en elektrolyse ook behoefte aan regelbaar vermogen voor perioden met weinig wind en zon. De Maasvlakte is daarvoor door haar bestaande infrastructuur, koelwater, brandstofaanvoer, industriële omgeving en netaansluitingen een potentieel waardevolle locatie. Wanneer de beschikbare transportcapaciteit vooraf wordt toegerekend aan windenergie en Zeevonk, kan deze optie stilzwijgend verloren gaan.

Daarom moet TenneT openbaar maken welke capaciteit in de achterliggende 380 kV-verbindingen feitelijk beschikbaar is bij ten minste drie scenario's:

1. volledige beëindiging en ontmanteling van beide kolencentrales;
2. ombouw en beschikbaar blijven als piek- en reservevermogen;
3. gedeeltelijke voortzetting of gefaseerde ombouw van het bestaande vermogen.

Per scenario moet worden beoordeeld hoeveel windvermogen kan worden afgevoerd, welke rol Zeevonk vervult, welke gevolgen uitval of terugregeling van de elektrolyser heeft en of verdere uitbreiding van het 380 kV-net noodzakelijk wordt. Zonder deze analyse bestaat het risico dat de vergunningverlening aan Zeevonk vooruitloopt op een niet openbaar gemaakte keuze over de toekomstige verdeling van schaarse transportcapaciteit.

Maasvlakte is ook op termijn een goede locatie voor aardgas/H2/ammoniak STEG's; dus die optie mag niet onopgemerkt verdwijnen. Ook is niet uit te sluiten dat verdere aanlanding van windenergie wordt geblokkeerd. Het verzwaren van het net in deze regio zal mogelijk 20 jaar duren vanwege de complexe vergunning-verlening en de schaarse ruimte.

Ook kan deze elektrolyser er toe leiden dat er nog een zware hoogspannings-verbinding over Voorne- Putten bijkomt.

Daarom moet niet alleen worden gevraagd of Zeevonk technisch past. De juiste NOVEX-vraag is: **waarom krijgt deze functie voorrang op andere mogelijke functies in hetzelfde gebied en dezelfde systeemruimte?** Die vraag is nog niet openbaar beantwoord.

4. Het institutionele gat

De aanvraag maakt onvoldoende zichtbaar welke publieke organisatie verantwoordelijk is voor de gezamenlijke systeemuitkomst. DCMR beoordeelt de vergunning van de inrichting. TenneT bewaakt het hoogspanningsnet. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei stuurt op het energiesysteem en de marktordening. ACM houdt toezicht op delen van de energiemarkt en netregulering. RVO speelt een rol bij tenders en ondersteuning. Hynetwork ontwikkelt de waterstofinfrastructuur. Het Havenbedrijf ontwikkelt het gebied. Provincie, Rijk en gemeenten dragen verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening, leefomgeving en publieke kaders.

Iedere partij heeft een legitiem deelmandaat. Maar de maatschappelijke gevolgen ontstaan juist tussen deze deelmandaten: tussen windpark en elektrolyser, tussen elektriciteitsmarkt en waterstofmarkt, tussen private contracten en publieke netkosten, tussen vergunningverlening en toekomstige ruimtelijke ontwikkeling, tussen energiebeleid en leefomgeving, en tussen afzonderlijke projectlogica en de draagkracht van het gebied.

Daarmee ontstaat het institutionele gat. Het gevaar is niet dat niemand iets doet. Het gevaar is dat iedereen zijn eigen taak uitvoert, terwijl niemand aantoonbaar eigenaar is van de vraag of het geheel klopt.

Voor Zeevonk is dat wezenlijk. Het project is groot genoeg om richting te geven aan de toekomstige havenontwikkeling, maar wordt nog behandeld als afzonderlijke vergunning. Daardoor kan een projectbesluit de plaats innemen van een gebiedsbesluit. Dat is bestuurlijk onvolwassen.

5. Zeevonk als toets op NOVEX

De VVBV beschouwt Zeevonk daarom als een concrete toets op NOVEX. NOVEX moet laten zien dat zij meer is dan een overlegstructuur, rapportagevorm of ruimtelijke verkenning. NOVEX moet aantoonbaar kunnen beoordelen welke functies in de haven thuishoren, welke functies voorrang krijgen, welke risico's worden aanvaard, welke kosten publiek worden gedragen, welke ruimteclaims terecht zijn, welke ontwikkelingen moeten worden gefaseerd en wanneer een ontwikkeling niet, nog niet of alleen onder voorwaarden past.

Voor een volwassen NOVEX-aanpak zijn ten minste drie elementen nodig.

Ten eerste moet er een onafhankelijke toets zijn op gezondheid, veiligheid en leefomgeving. Die toets moet niet alleen kijken naar normen per inrichting, maar naar de beschermingsuitkomst voor het gebied als geheel: cumulatie, domino-effecten, common cause, toxische risico's, geluid, luchtkwaliteit, hulpdienstcapaciteit, vaarwegveiligheid, transport van gevaarlijke stoffen, woningbouwbelemmeringen, natuur en maatschappelijke uitlegbaarheid.

Ten tweede moet er een onafhankelijke toets zijn op economie, werkgelegenheid en strategische havenwaarde. Niet iedere nieuwe energieketen is vanzelf waardevol voor Nederland of voor de regio. Een activiteit moet aantoonbaar bijdragen aan een robuuste, toekomstbestendige haven en niet vooral publieke kosten, ruimtebeslag of risico's veroorzaken.

Ten derde moet NOVEX als gebiedsregie niet tijdelijk zijn. De onzekerheden rond energie, industrie, waterstof, ammoniak, elektrificatie, netcapaciteit, veiligheid en woningbouw zijn te groot voor éénmalige besluitvorming. Nodig zijn fasering, meetpunten, beslispoorten en periodieke herijking.

Zeevonk kan alleen verantwoord worden vergund wanneer deze drie elementen zichtbaar en afdwingbaar zijn georganiseerd.

6. Voorkom het gemiste nee

Bij Zeevonk dreigt het risico van het gemiste nee. Dat risico ontstaat wanneer een ontwikkeling stap voor stap aannemelijk lijkt, terwijl het geheel niet tijdig wordt begrensd. Eerst wordt een windpark gekoppeld aan een elektrolyser. Daarna volgt een waterstofleiding. Vervolgens ontstaan afnamecontracten, opslagbehoefte, aanvullende infrastructuur, publieke kosten en ruimtelijke claims. Iedere stap kan afzonderlijk logisch lijken. Maar als het geheel later niet robuust blijkt, is teruggaan bestuurlijk, financieel en juridisch moeilijk geworden.

Daarom moet vóór vergunningverlening een expliciet beslismoment bestaan waarop wordt vastgesteld of Zeevonk voldoende robuust, doelmatig en corrigeerbaar is. De VVBV vraagt geen zekerheid over iedere toekomstige marktprijs. Wel vraagt zij dat vooraf zichtbaar wordt gemaakt binnen welke bedrijfsbandbreedte Zeevonk kan functioneren, welke publieke waarde het project levert, welke kosten en risico's elders neerslaan, wie monitort, wie bevoegd is om in te grijpen en wanneer uitbreiding moet worden opgeschort.

Een volwassen gebiedsstrategie maakt niet alleen projecten mogelijk. Zij moet ook kunnen zeggen: nog niet, kleiner, anders of nee.

7. Participatie is geen inspraak achteraf

Bij een project van deze omvang is het onvoldoende dat omwonenden en maatschappelijke organisaties achteraf een zienswijze kunnen indienen. Dat is geen volwaardige participatie wanneer de hoofdrichting, de locatie, de capaciteit, de koppeling aan wind op zee en de systeemrol feitelijk al zijn bepaald.

Participatie moet plaatsvinden op het moment dat er nog invloed mogelijk is op fasering, bedrijfsstrategie, monitoring, voorwaarden, alternatieven en de plaats van het project binnen de gebiedsstrategie. Juist omdat Zeevonk een NOVEX-casus is, moet participatie niet worden beperkt tot de vergunning van één inrichting. Omwonenden moeten kunnen reageren op de gebiedslogica waarbinnen Zeevonk betekenis krijgt.

8. Verzoeken

De VVBV verzoekt het bevoegd gezag de vergunningverlening aan Zeevonk niet los te beoordelen van NOVEX Rotterdamse haven, maar als toets op de vraag of de gebiedsstrategie bestuurlijk volwassen genoeg is ingericht.

De VVBV verzoekt het bevoegd gezag in het bijzonder:

1. de vergunningverlening aan Zeevonk aan te houden totdat openbaar is gemaakt hoe Zeevonk past binnen de NOVEX-gebiedsstrategie voor de Rotterdamse haven;
2. vooraf vast te stellen welke publieke maatlat geldt voor toegang tot schaarse systeemruimte, waaronder fysieke ruimte, netcapaciteit, waterstofinfrastructuur, veiligheidsruimte, milieuruimte, publieke middelen en leefomgevingsruimte;
3. alsnog een volwaardig MER te verlangen waarin niet alleen milieueffecten per inrichting worden onderzocht, maar ook systeemscenario’s, cumulatieve effecten, alternatieven, keteneffecten en ruimtelijke lock-in;
4. een uur-chronologische analyse te verlangen van windproductie, afname door Zeevonk, reststroom naar het hoogspanningsnet, eventuele netafname, afregeling van wind en feitelijke waterstofproductie;
5. de verschillende bedrijfsstrategieën afzonderlijk te laten doorrekenen, waaronder overschotbedrijf, gekoppeld windvolgend bedrijf, gedeeltelijk windvolgend bedrijf, zo veel mogelijk constant bedrijf en begrenzing van Zeevonk of het windpark;
6. een dynamische netstudie te verlangen naar de gevolgen van op- en afregelen en plotselinge uitval van Zeevonk, met aandacht voor congestie, frequentiegedrag, spanningshuishouding, blindvermogen, kortsluitvermogen en benodigde systeemdiensten;
7. inzicht te verlangen in de capaciteit van het waterstofnet, leidingbuffer, opslag, industriële afname en de gevolgen wanneer meerdere elektrolysers gelijktijdig willen invoeden;
8. expliciet te toetsen wat gebeurt wanneer hoge groeiscenario’s voor waterstofvraag en industriële afname niet uitkomen, bijvoorbeeld door goedkopere ammoniakimport, industriële krimp, hogere nettarieven, lagere bedrijfstijd van elektrolysers of achterblijvende vraag naar groene waterstof;
9. de vergunning niet onvoorwaardelijk voor de volledige eindcapaciteit te verlenen, maar juridisch afdwingbaar te faseren, met een afzonderlijk openbaar beslismoment vóór iedere uitbreiding;

10. per fase meetbare indicatoren vast te leggen voor feitelijke bedrijfstijd, neteffecten, waterstofafzet, reststroom, afregeling, publieke kosten, CO_2-effect en gevolgen voor de leefomgeving;
11. vooraf vast te leggen bij welke afwijkingen aanvullende maatregelen nodig zijn en wanneer uitbreiding wordt opgeschort of heroverwogen;
12. binnen NOVEX een openbare systeemtafel te organiseren onder publieke regie, met ten minste KGG, IenW, VRO, provincie Zuid-Holland, DCMR, TenneT, ACM, RVO, Havenbedrijf Rotterdam, Hynetwork, de Veiligheidsregio en maatschappelijke organisaties;
13. binnen die systeemtafel expliciet vast te leggen wie eigenaar is van de integrale systeemtoets, wie knock-out criteria vaststelt, wie cumulatie en ketenrisico's beoordeelt, wie publieke kosten zichtbaar maakt en wie bevoegd is om te adviseren dat een fase niet doorgaat;
14. een onafhankelijke toets op gezondheid, veiligheid en leefomgeving in te richten, los van de afzonderlijke vergunning beoordeling;
15. een onafhankelijke toets op economie, werkgelegenheid en strategische havenwaarde in te richten, zodat duidelijk wordt of Zeevonk werkelijk publieke waarde toevoegt aan de havenstrategie;
16. alsnog een openbaar participatietraject te organiseren waarin omwonenden en maatschappelijke organisaties niet alleen reageren op de vergunning, maar ook op de plaats van Zeevonk binnen de NOVEX-gebiedsstrategie.
17. TenneT te verzoeken openbaar en uur-chronologisch inzicht te geven in de beschikbare transportcapaciteit van de achterliggende 380 kV-verbindingen bij de Maasvlakte, waarbij afzonderlijk wordt gerekend met volledige sluiting, gedeeltelijke voortzetting en ombouw van de bestaande kolencentrales naar ander regelbaar vermogen, in combinatie met de reeds gerealiseerde en geplande aanlanding van windenergie op zee, Zeevonk en andere voorziene elektriciteitsvraag.

9. Slot

De centrale vraag is eenvoudig. Vermindert Zeevonk aantoonbaar de maatschappelijke problemen waarvoor zij wordt gebouwd, of verschuift de gekozen bedrijfsvoering een deel van de kosten en risico's naar het elektriciteitsnet, andere producenten, publieke middelen en de omgeving?

Die vraag kan niet worden beantwoord door alleen naar de inrichting te kijken. Zij vraagt om een gebiedsstrategie, een systeemtoets, een publieke maatlat, onafhankelijke beoordeling en juridisch afdwingbare fasering.

Zeevonk is daarmee niet alleen een vergunningaanvraag voor één elektrolyser. Zeevonk is een toets op de bestuurlijke volwassenheid van NOVEX. Wanneer NOVEX deze casus niet integraal kan beoordelen, is zij nog niet volwassen genoeg ingericht voor het probleem dat zij zelf heeft geopend.

Met vriendelijke groet,

namens de Vereniging Verontruste Burgers van Voorne

H. Compter